

Paweł Malendowicz

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Świat widziany oczami nacjonalistów ze Starego Kontynentu

Postępujące procesy globalizacyjne charakteryzują się uniwersalizacją, unifikacją, integracją, deterytorializacją i unifikacją, tak w sferze ekonomicznej, jak i politycznej oraz kulturowej. Właściwa im jest demokratyzacja w znaczeniu „rozprzestrzeniania” zasad, wzorów i norm właściwych demokratycznym państwom. Ale globalizacja to także, albo przede wszystkim, tendencje przeciwstawne. Obok ujednocniania coraz silniejsze stają się procesy różnicowania, integracja łączy się z dezintegracją, a deterytorializacja idzie w parze z myśleniem o państwowości w kategoriach granic i władztwa sprawowanego na określonym obszarze. Multikulturalizm, który stał się wyznacznikiem polityki wielu państw europejskich i zasadą regulującą postępowanie wobec imigrantów, okazał się „normą” niepodzielaną powszechnie na Starym Kontynencie. Również integracja europejska dla jej przeciwników toczyła się wbrew woli narodów Europy i postrzegana była jako proces kierowany przez elity unijne „sprzężone” ze światem ponadnarodowego biznesu korporacyjnego i finansowego. Demokratyzacja przybrała zaś charakter wyłącznie terytorialny – rozprzestrzeniający się, ale nie nakierowany na państwa demokratyczne i instytucje odpowiadające za integrację europejską. Procesowi temu właściwe były raczej deficyty demokracji. Integracja europejska nie idzie bowiem w parze z samorzutną i spontaniczną demokratyzacją w znaczeniu ogólnoeuropejskim. Dodatkowo wzrost zamożności państw, poziom aktywności obywatelskiej grup społecznych, czy też rozwój społeczeństwa obywatelskiego nie są procesami równomiernymi i powszechnymi. Wpływa to na poczucie wyalienowania wielkich grup społecznych, np. ludzi młodych, wzmaga tendencje dezintegracyjne, izolacjonistyczne, utrwala podziały społeczne, wzbudza nienawiść, albo w najlepszym razie nieufność, wobec inności i obcości, sprzyja radykalizmowi i fundamentalizmowi. Innymi słowy pokazuje, że narzucona narracja w procesie komunikacji społecznej, właściwa dominującym środkiem przekazu, nie jest narracją jedynie możliwą, a może i jedynie słuszną. Wreszcie uświadamia obserwatorom transformacji społecznej „starego świata”, że sprzeciw wobec niej nie jest wyłącznie przejawem postaw kontrakulturacyjnych bądź natywistycznych, ale może, choć nie musi, być zwyczajną alternatywą wobec witalizmu i autonegatywizmu – postaw

właściwych społeczeństwom inercyjnym – takim, które egzystują w ramach autorytaryzmów, a w tym przypadku autorytaryzmu jednej narracji, która wyznacza kierunki nowoczesności i formułuje normy określające prawomyślność.

Jeden z wielu nurtów myśli politycznej, stanowiący alternatywę dla dominującej narracji wyznaczającej zasady i schematy współczesnych sposobów myślenia, reprezentują nacjonaliści. Analiza zawartości treści dokumentów, wystąpień publicznych, wywiadów i korespondencji, a także publicystyki oraz form artystycznego przekazu nacjonalistów, tworzy obraz Europy jako Starego Kontynentu, podzielonego granicami państw narodowych i opartego na dziedzictwie cywilizacji rzymskiej. Taka wizja przyszłości opiera się jednak na krytyce współczesności i redefinicji dominujących i utrwalonych terminów, na których jest ona skonstruowana. Poniżej analizie poddano dokumenty programowe, materiały publicystyczne oraz wywiady przeprowadzone przez autora z nacjonalistami w Europie w następujących obszarach tematycznych: definiowanie terminu „naród”, globalizacja, Unia Europejska, imigracja, NATO. Przedmiotem opracowania są treści komunikowane przez takie ugrupowania, jak: Χρυσή Αυγή (Złoty Świt) – Grecja, British National Party (Brytyjska Partia Narodowa) – Wielka Brytania, Forza Nuova (Nowa Siła) – Włochy, Narodowe Odrodzenie Polski i Obóz Narodowo-Radykalny – Polska, Nationaldemokratische Partei Deutschlands (Narodowodemokratyczna Partia Niemiec) – Niemcy, Falange Española de las JONS – Hiszpania, Front National (Front Narodowy) – Francja, Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko (Kotleba – Partia Ludowa Naszej Słowacji) – Słowacja. Choć ugrupowania te różniły się od siebie programowo, w zakresie form i sposobów aktywności, struktur organizacyjnych, źródeł i form finansowania oraz zaplecza i poparcia społecznego, to wszystkie one identyfikowały się z nacjonalizmem lub nacjonalizm stanowił w ich myśli rudymenatny element konstytuujący cele programowe.

Czym jest „naród”?

Najistotniejszym z poddawanych analizie i precyzowanych przez nacjonalistów terminów jest „naród”. Jego definiowanie opierało się na innych przesłankach i zawierało inne treści niż obowiązujące zgodnie z kanonem cech narodu obywatelskiego. Jeden z greckich nacjonalistów z partii Złoty Świt uznał, że „Naród Greków składa się z grupy osób mających wspólnych przodków, wspólny język, religię i zwyczaje” (*Το έθνος των Ελλήνων συνίσταται από μια ομάδα ανθρώπων με κοινή καταγωγή, κοινή γλώσσα, κοινή θρησκεία και κοινά ήθη και έθιμα*). Stąd sprzeciw nacjonalistów wobec szeroko rozumianej globalizacji, która, w ich opinii, niszczy je¹.

¹ Wywiad z Αρτέμης Ματθαίουπουλος – Χρυσή Αυγή (Złoty Świt) – Grecja (26.04.2015).

Dla nacjonalistów z Brytyjskiej Partii Narodowej naród stanowił grupę ludzi i społeczności połączonych wspólną kulturą, historią i pochodzeniem. Miała być to najwyższa forma rozwoju społeczności odpowiadająca demokracji. Większe jednostki organizacyjne nie miały cech organiczności, były nienaturalne i oparte na tyranii. Mniejszym z kolei brakowało zasobów, aby osiągnąć coś poza własną egzystencją (*Nationalism recognises the nation – a body of people and communities bound together by common culture, history and descent – as the highest form of community development possible compatible with democracy. Larger units of organisation, based on ideas or power are inorganic, unnatural and are recipes for tyranny. Smaller units of organisation invariably lack the resources or scale to achieve anything beyond existence*). Brytyjscy nacjonaści uznali, że państwo narodowe jest wyrazem woli politycznej ludzi pragnących żyć w jedności, zachować tożsamość, samorządzących się i będących wolnymi. W tym ostatnim względzie państwo takie miałoby być najlepszą formą równowagi między jednością a wolnością indywidualną i niezależnością jednostek. Tak rozumiany naród miałby być niczym rodzina, która faworyzuje własnych krewnych kosztem innych. Ponadto jeden naród skupiony na jednym obszarze jest najlepszym gwarantem pokoju i spójności społecznej, zaś narody konkurujące o ziemię i zasoby stanowią źródło konfliktów i ludzkiej nędzy. Brytyjscy nacjonaści cenili jednak różnorodność i wielość tożsamości narodowych, stąd przeciwstawiali się destrukcyjności i homogenizacyjnym trendom globalnego kapitalizmu².

Roberto Fiore z włoskiej Nowej Siły definiował naród podobnie, choć w zasadach ideowych tej partii znalazły się i inne elementy o znaczeniu nadrzędnym. Jego partia, jak stwierdził, ma na celu ochronę i „wydobycie” włoskiej tożsamości narodowej, tzn. obronę języka włoskiego, włoskiej kultury i sztuki, a także „krwi”, przed współczesnym światem, który przejawia tendencje do resetowania wszelkich różnic w tych obszarach (*Forza Nuova pertanto, si prefigge di difendere e al tempo stesso esaltare, quell’ “identità nazionale” che parte da questioni più superficiali, come l’ apprezzamento della nostra Italia e dei suoi mille borghi, delle profumate campagne, delle devozioni popolari, e che arriva fino alla difesa della nostra lingua, della nostra arte e cultura e del nostro sangue dinnanzi ad un mondo moderno che tende a resettare ogni differenza*). To wiąże się z propagowaną przez partię ideą tradycyjnego katolicyzmu i jej celem nadrzędnym, jakim jest prowadzenie Włochów i świata do Królestwa Bożego³.

Podobnie naród został zdefiniowany przez polskich nacjonalistów z Narodowego Odrodzenia Polski. Adam Gmurczyk – lider tego ugrupowania i Roberto

² British National Party, *Nationalism – A definition*, 5.03.2013, <http://www.bnp.org.uk/news/national/nationalism-definition> (dostęp: 31.08.2016).

³ Wywiad z Roberto Fiore – Forza Nuova (Nowa Siła) – Włochy, przeprowadzony za pośrednictwem Nicolò Rotatori (13.04.2015).

Fiore z włoskiej Nowej Siły współpracowali ze sobą na polu organizacyjnym i ideowym. Dla Narodowego Odrodzenia Polski celem absolutnym świadomego życia człowieka może być tylko Bóg. Człowiek, który został stworzony na podobieństwo Boga, jest istotą społeczną, a więc niemożliwym jest jego rozwój poza wspólnotą ludzi. Ta „nie jest sumą jednostek, lecz całością, w której człowiek realizując swój cel absolutny korzysta i wzbogaca swe życie o osiągnięcia innych ludzi” i przestrzega prawa innych ludzi. Naród jest wspólnotą naturalną, a więc wspólnotą najwyższego typu. „Naród jest dobrowolnym, opartym na więzi psychicznej i moralnej związku ludzi posiadających – wynikające ze wspólnych przodków i historycznej tradycji – poczucie odrębności kulturowej i chęć jej zachowania oraz rozwoju”. Posiada określone prawa: do zachowania własnego języka i kultury, do kontroli wychowania narodu, do przynależnego z tradycji i historii terytorium narodowego, do powoływania struktur mu podległych⁴.

Nacjonalistyczne „nie” wobec globalizacji

Tak rozumiana idea narodu i propagowany program umacniania państw narodowych są sprzeczne z postępującymi procesami globalizacyjnymi. Według słów programu Narodowodemokratycznej Partii Niemiec kapitalistyczna globalizacja nie zna więzi politycznych, społecznych i kulturowych. Prowadzi do tego, że międzynarodowe rynki kapitałowe stają się antyspołeczne i „żyją własnym życiem”. Powoduje, że praca eksportowana jest do krajów o niskich płacach, sprzyja niesprawiedliwości społecznej i podważa autonomię rządu. Globalizacja jest zatem wyzwaniem dla porządku państw narodowych i wolności narodów. Jest bowiem dyktaturą świata wielkiego biznesu, eksploatuje narody gospodarczo i niszczy etnicznie⁵.

Również dla przedstawiciela greckiego Złotego Świtu globalizacja była głównym wrogiem narodów. Nowy Porządek Świata, który próbują narzucić narodom lichwiarskie elity ekonomiczne stanowić miał w jego opinii śmiertelny cios dla państw narodowych i mógł być przyczyną zniewolenia narodów⁶.

Podobne opinie prezentowali inni nacjonałiści z innych państw. Podsumowaniem ich mogą być słowa hiszpańskiego aktywisty, dla którego globalizacja sprowadza się do niszczenia tożsamości narodowej, a także narodowej kultury i wartości. Co ważne, ten proces destrukcji nie następuje w imię wyższych war-

⁴ Narodowe Odrodzenie Polski, *Zasady ideowe nacjonalizmu*, <http://www.nop.org.pl/zasady-ideowe-nacjonalizmu/> (dostęp: 28.06.2016).

⁵ *Arbeit. Familie. Vaterland. Das Parteiprogramm der Nationaldemokratischen Partei Deutschlands*, <http://www.npd.de/themen/> (dostęp: 9.12.2014).

⁶ Wywiad z Αρτέμης Ματθαίουπουλος...

tości o uniwersalnej wadze, ale w imieniu niszczycielskich sił materialistycznych, utylitarnych i niemoralnych⁷.

„Unia Europejska niszczy Europę” – krytyka integracji europejskiej

Już w programie z 2010 r. nacjonaści z Wielkiej Brytanii postulowali opuszczenie przez ich państwo Unii Europejskiej. To stanowisko było zresztą tożsame z krytycznymi ocenami Unii innych partii nacjonalistycznych w Europie. Podobnie jak inne partie, również Brytyjska Partia Narodowa podkreślała, że „kocha Europę, ale nienawidzi Unii Europejskiej” (*The BNP loves Europe but hates the EU*). Ta bowiem uzurpuje sobie prawa do brytyjskiej suwerenności, niszczy narodowość i tożsamość narodową. Partia analizowała koszty członkostwa w Unii, które mogłyby zostać spożytkowane na cele społeczne. Wskazywała na finansowanie przedsięwzięć w krajach Europy Wschodniej na koszt brytyjskiego podatnika. Uznała, że nonsensem jest mówienie o Unii jako gwarancji dobrobytu dla Brytyjczyków, podczas gdy Szwajcaria i Norwegia pozostające poza Unią cieszą się wyższymi standardami dobrobytu. Przestrzegała przed transformacją Unii ku „orwellowskiemu” super państwu, które pozbawia Brytyjczyków i wybranego przez nich parlamentu władzy, na rzecz niewybieralnej Komisji Europejskiej. Wedle słów programu partii, przyszłość Unii projektowana jest tak, aby pozbawić tradycyjne społeczności ich kultury, dziedzictwa, historii i tradycji, co ma ułatwić niszczenie państw narodowych w Europie i ułatwić zarządzanie Unią. Wreszcie Brytyjczycy wskazywali na zagrożenie, które stanowi ewentualne przyjęcie Turcji do Unii, a którego przejawem byłby wzrost populacji muzułmańskiej o 75 mln osób, które miałyby całkowitą swobodę ruchu, co za sprawą narastającej imigracji z innych państw Bliskiego Wschodu byłoby końcem Europy utożsamianej z dziedzictwem chrześcijaństwa (*EU membership would therefore open the door to mass immigration from all of the Middle East and would confirm the end of Europe's ancient and historic identification with Christendom*)⁸.

Na podobne negatywnie interpretowane elementy procesu integracji europejskiej wskazywali francuscy nacjonaści z Frontu Narodowego. Dla nich Unia była pierwotnie zawarta pomiędzy sąsiadującymi krajami o porównywalnym poziomie rozwoju gospodarczego i społecznego, a następnie ewoluowała w innym niż zakładano kierunku. Wynikiem tego są: otwarte granice sprzyjające migracjom, bezrobocie, dyktatura rynku, niszczenie usług publicznych, niepewność i ubóstwo. Podobnie jak Brytyjczycy, francuscy nacjonaści Unię przyrównali do

⁷ Wywiad z Jorge Garrido San Román – Falange Española de las JONS – Hiszpania (8.06.2015).

⁸ British National Party, *Democracy, Freedom, Culture and Identity. British National Party General Elections Manifesto 2010*, Welshpool 2010, <http://www.bnp.org.uk/manifesto> (dostęp: 23.12.2014).

superpaństwa. Wskazywali na deficyty demokracji unijnej, niewybieralność Komisji Europejskiej, władzę technokratów, słabość Parlamentu Europejskiego. Określili Unię jako skierowaną przeciwko ludziom, w której Bank Centralny stawia sobie za cel walkę z inflacją, a nie pełne zatrudnienie, co spowodowało wzrost długu w poszczególnych państwach. Euro nazwali instrumentem „ultra-liberalnej ideologii i globalizacji”⁹.

Narodowodemokratyczna Partia Niemiec w swoich dokumentach programowych Unię Europejską porównała do Europy koncernów i technokratów, która stoi w opozycji do Europy Narodów. Ta bowiem szanuje tradycję zachodnią i chroni tożsamość narodową. Poza problemami związanymi z imigracją, partia wskazywała na liczne zagrożenia ekonomiczne dla Niemiec. Obwiniała Unię o nadmierną centralizację gospodarki, niejasne przepisy faworyzujące wielkie koncerny i przedsiębiorstwa rolne. Sprzeciwiała się porozumieniom z USA o wolnym handlu, ale była zwolennikiem współpracy gospodarczej z Rosją, szczególnie współpracy energetycznej. Żądała suwerenności w zakresie polityki pieniężnej, w tym przywrócenia walut narodowych. Postulowała przywrócenie granic wewnętrznych między państwami Unii. W krytyce polityki zewnętrznej Unii odniosła się do jej podporządkowania hegemonii USA, co groziło uwikłaniem w konflikty amerykańskie. Nie aprobowwała projektu tarczy antyrakietowej, sprzeciwiała się ingerencji w sprawy Białorusi i Ukrainy, żądała zerwania negocjacji członkowskich z Turcją oraz wycofania wojsk amerykańskich z Europy¹⁰.

Dla przedstawiciela Złotego Świtu współczesna Europa nie była zjednoczona, czego dowodzi stan państw europejskich, a sama Unia była „wielkim mitem”. Składa ona ofiarę państw narodowych na rzecz „lichwiarskich oligarchii”, działających na rzecz wspólnych interesów bankierów i lichwiarzy, a nie wspólnego postępu narodów. W zamian zaproponował on Nową Europę Narodów, zjednoczoną na płaszczyźnie kulturowej¹¹.

Potwierdził to przedstawiciel hiszpańskiej Falange Española de las JONS, który uznał, że jego partia nie sprzeciwia się pewnej formie jedności, ale zawsze z uwzględnieniem pierwszeństwa idei poszanowania suwerenności narodowej¹².

Nie mniej radykalny ton wypowiedzi towarzyszył opiniom nacjonalistów z Europy Środkowo-Wschodniej. Słowaccy nacjonaści z partii Kotleba uznali, że po przystąpieniu do Unii Europejskiej Słowacja przestała być odrębnym i suwerennym państwem. Podlega ona decyzjom biurokratów z Brukseli. Kotleba

⁹ *Notre Projet. Programme Politique du Front National*, <http://www.frontnational.com/le-projet-de-marine-le-pen/> (dostęp: 28.06.2016).

¹⁰ M. Kosman, P. Malendowicz, *Głos polskich i niemieckich nacjonalistów w debacie na temat integracji europejskiej*, „Rocznik Integracji Europejskiej” 2015, nr 9, s. 315-316.

¹¹ Wywiad z Αρτέμης Ματθαίουπουλος...

¹² Wywiad z Jorge Garrido San Román...

skrytykowała Unię za przepisy prawa europejskiego, ich nadmiar i nonsensowność (np. zakaz produkcji żarowych żarówek czy termometrów rtęciowych). Wskutek członkostwa w Unii setki słowackich firm miało upaść, a zamiennie produkty mieszkańcy kraju musieli kupować z zagranicy po wyższych cenach. W opinii Kotleby również fundusze z Unii okazały się niewspółmierne do wkładów tego kraju wniesionych na rzecz Unii. Wreszcie, co najważniejsze i charakterystyczne dla nacjonalizmu, zdaniem członków partii Kotleba podejmowanie decyzji w sprawach Słowacji powinno być kompetencją obywateli tego kraju i jego rządu¹³.

Podobnie uznał polski Obóz Narodowo-Radykalny. Zamiast Unii Europejskiej proponował „Ułożenie stosunków z innymi nacji wyłącznie poprzez prymat interesów Narodu i Państwa Polskiego, a nie państw obcych, międzynarodowych zrzeszeń i organizacji”. Ponadto wyrażał „Sprzeciw wobec narzucenia przez rządy panujące na terenie Unii Europejskiej i jej członków modelu społeczeństw multi-kulturowych, jako z gruntu fałszywego i niebezpiecznego”¹⁴. Narodowe Odrodzenie Polski w swoich *Zasadach programowych* proponowało zaś „natychmiastowe zerwanie wszelkich działań »integracyjnych« z Unią Europejską, prowadzących do likwidacji Państwa Polskiego”. Według tego ugrupowania Polska może i powinna wiązać się układami polityczno-gospodarczymi z innymi strukturami zewnętrznymi, ale wyłącznie na warunkach partnerskich oraz zgodnie z jej interesami. Niedopuszczalne jest natomiast, aby ceną jakichkolwiek układów między państwowych była utrata niezależności Polski jako państwa¹⁵.

„Rdzenne narody Europy będą mniejszością w swoich państwach!” – problem imigracji

Problematyka migracji ludności w ramach kontynentu oraz imigracji do Europy zawsze znajdowała się w centrum programowej refleksji partii nacjonalistycznych. To zainteresowanie wzmogło się w drugiej dekadzie XXI w. i związane było z nasileniem imigracji z krajów Bliskiego Wschodu, odmiennej kulturowo i religijnie. Była ona wiązana w publicystyce nacjonalistów z aktami terrorystycznymi w Europie, a w szerszym ujęciu z procesami globalizacji. Właśnie Narodowodemokratyczna Partia Niemiec Unię Europejską obwiniała za imigrację, która prowadzić miała do infiltracji kontynentu przez obce kultury. Wskazywała na odmienność kulturową cywilizacji Wschodu i Zachodu. Islam został przez nią po-

¹³ Kotleba – *Ludová strana Naše Slovensko, 10 bodov za naše Slovensko! Volebný program politickej strany*, <http://www.naseslovensko.net/> (dostęp: 31.08.2016).

¹⁴ Obóz Narodowo-Radykalny, *Deklaracja ideowa*, <https://www.onr.com.pl/deklaracja-ideowa/> (dostęp: 28.06.2016).

¹⁵ Narodowe Odrodzenie Polski, *Zasady programowe*, <http://www.nop.org.pl/zasady-programowe/> (dostęp: 31.08.2016).

traktowany jako obcy europejskiej tradycji. Krytykując imigrację do Europy, partia używała terminu „przestępcza polityka imigracyjna” i domagała się jej wstrzymania „wszelkimi legalnymi i administracyjnymi środkami”, gdyż stanowi zagrożenie dla tożsamości narodowej. Partia ta przestrzegała, że wysoki poziom obcej kulturowo imigracji w połączeniu z niskim przyrostem naturalnym wśród Europejczyków stanowi poważne zagrożenie. Ponadto imigranci mieli nadużywać europejskiej polityki społecznej. Partia proponowała zatem przywrócenie kontroli na wewnętrznych granicach Unii, ograniczenie imigracji m.in. poprzez rozmieszczenie obozów dla imigrantów blisko zewnętrznych granic Unii w celu łatwiejszego odsyłania ich do krajów pochodzenia, wstrzymanie pomocy socjalnej dla imigrantów, wstrzymanie rekrutowania pracowników spoza Europy i wzmocnienie agencji Frontex¹⁶.

Szczególną uwagę imigracji poświęciła Brytyjska Partia Narodowa, przy czym skupiała się przede wszystkim na imigracji spoza Europy, nie zaś na migracjach w ramach Starego Kontynentu. Jeden z rozdziałów swojego programu z 2010 r. zatytułowała *Imigracja – niespotykany kryzys, który tylko BNP może rozwiązać* (*Immigration – An Unparalleled Crisis Which Only the BNP Can Solve*). Partia analizowała, że „istnienie Wielkiej Brytanii jest w śmiertelnym niebezpieczeństwie, jest zagrożone przez imigrację i wielokulturowość”. Podobnie jak niemieccy nacjonaści, Brytyjczycy wskazywali na zagrożenie bycia mniejszością w swoim państwie, które może być realne już za 30-50 lat, w okresie życia dwóch pokoleń. Miałoby to spowodować „wygaśnięcie Brytyjczyków, ich kultury, dziedzictwa i tożsamości”. Partia wskazywała na trudności typowe dla społeczeństw wielokulturowych i państw borykających się z imigracją: koszty, podziały społeczne, obumieranie ducha wspólnoty, erozja dziedzictwa chrześcijańskiego, „rozcieńczenie” historii i kultury, wzrost przestępczości (partia analizowała: „badania potwierdziły, że biali są w większości ofiarami przestępstw na tle rasowym, a nie sprawcami, jak często przedstawia się ich w kontrolowanych mediach”), bezrobocie, uzależnienie od opieki społecznej, niewydolność wychowawcza, inne patologie¹⁷.

Dla zachowania brytyjskiej kultury i tożsamości, jako rozwiązanie problemu imigracji, nacjonaści zaproponowali m.in. wydawanie zezwoleń na pracę dla imigrantów tylko w wyjątkowych okolicznościach, np. w razie potrzeby odbudowania przemysłu brytyjskiego lub w razie braku określonych umiejętności wśród Brytyjczyków; realizację długoterminowego programu przesiedleń i programu odbudowywania gospodarek Trzeciego Świata w celu ułatwienia dobrowolnego – jak stwierdzono w programie partii – powrotu imigrantów lub ich potomków do swoich krajów; deportowanie wszystkich nielegalnych imigrantów i fałszywych azylantów, co wiązać miałoby się nie tylko z kwestią polityki społecznej,

¹⁶ M. Kosman, P. Malendowicz, *Głos polskich i niemieckich...*, s. 315-316.

¹⁷ British National Party, *Democracy...*

ale i bezpieczeństwem narodowym; powstrzymanie oszustw „azyłowych” poprzez respektowanie konwencji Narodów Zjednoczonych, według której uchodźcy powinni szukać schronienia w najbliższym bezpiecznym kraju; zachęcanie do dobrowolnego przesiedlenia do krajów pochodzenia etnicznego na przykład poprzez zachęty finansowe dla osób indywidualnych, jak i krajów; deportowanie wszystkich przestępców i trwały zakaz ponownego wjazdu¹⁸.

Problematyka imigracji była też treścią innego rozdziału programu Brytyjskiej Partii Narodowej, który został zatytułowany *Przeciwko Dżihadowi: wobec islamskiej kolonizacji Wielkiej Brytanii (Counter Jihad: Confronting the Islamic Colonisation of Britain)*. Partia przestrzegała w nim, że islam jest w swej naturze niezgodny z nowoczesną świecką demokracją i w ciągu kilku dziesięcioleci skolonizuje Europę. Współczesność to bowiem czas nowej „inwazji muzułmańskiej” (*Today Europe faces a renewed Muslim invasion*), nie przy użyciu broni, ale paszportów i wiz. Partia sprzyjała postulatam zakazów noszenia burek, ubojów rytualnych i budowy kolejnych meczetów. Uzasadniając swój sprzeciw wobec imigracji muzułmańskiej, Brytyjska Partia Narodowa scharakteryzowała tę społeczność, podając liczne argumenty, jak m.in.: populacja muzułmańska ma wyższy wskaźnik urodzeń niż rdzenni mieszkańcy Europy, a w Wielkiej Brytanii, według tej partii, populacja muzułmańska rośnie dziesięciokrotnie szybciej niż jakakolwiek inna. Wśród pięciu cech charakteryzujących tę społeczność partia wymieniła: 1) wzrost antysemityzmu (*a rise in anti-Semitism*), 2) pojawienie się islamskiego ekstremizmu (*the appearance of Islamic extremism*) wśród kolejnych pokoleń imigrantów muzułmańskich, 3) odmowę przyjęcia rodzimej kultury (*their refusal to take on the native culture*), a zamiast tego importowanie własnej kultury, co miałyby być częścią procesu kolonizacji, 4) społeczne niepokoje (*large scale social unrest*), co miało miejsce na przykład w miastach francuskich oraz wykluczenie społeczne, które charakteryzuje niższy poziom wykształcenia, 5) szerokie wsparcie dla terroryzmu (*their widespread support for terrorism*), które przejawia się na przykład w tym, że 45% muzułmanów w Wielkiej Brytanii twierdzi, że ataki na World Trade Center w dniu 9 września 2001 r. były spiskiem Stanów Zjednoczonych i Izraela, 30% brytyjskich muzułmanów wolałoby żyć zgodnie z prawem szariatu, 1/3 muzułmanów w Wielkiej Brytanii uważała, że zachodnie społeczeństwo jest dekadentkie i niemoralne. To tylko niektóre z cech społeczności muzułmańskiej w Wielkiej Brytanii, które w swoim programie wyłuszczyła Brytyjska Partia Narodowa, powołując się na badania z 2006 r. (*A survey of Muslim opinion in Britain, undertaken by NOP Research in 2006*), rysując tym samym jednoznacznie negatywny obraz tej społeczności na wyspach i uzasadniając swój pejoratywny stosunek do niej¹⁹.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Tamże.

Poza Niemcami i Brytyjczykami, również stosowne miejsce problematyce imigracji w swoim programie poświęcił francuski Front Narodowy. Obarczył on byłego prezydenta Nicolasa Sarkozy'ego o zdradę narodu i prowadzenie najbardziej liberalnej polityki imigracyjnej w historii V Republiki. Tymczasem imigracja, według Frontu Narodowego, miała być źródłem znacznych kosztów i miała być używana przez wielki biznes do wywierania presji na obniżanie płac. Front uznał, że w związku z masowością asymilacja imigrantów nie była możliwa, dlatego też należy powstrzymać zarówno legalne, jak i nielegalne migracje²⁰.

Członek greckiego Złotego Świtu wyjaśniał natomiast, że migracja, która nie zagraża rdzennej ludności, jest zjawiskiem nieszkodliwym. Współczesna skala migracji taka jednak nie jest. Można raczej mówić o „inwazji” milionów osób reprezentujących inne rasy i religie albo o „gwałtownej kolonizacji Europy”. Powoduje ona wzrost bezrobocia i przestępczości oraz „stopniową islamizację wrażliwych obszarów geograficznych”²¹.

Podobnie ocenił migracje członek hiszpańskiej Falange Española de las JONS. W jego opinii w zdrowym i silnym kraju nie jest problemem istnienie mniejszości etnicznych lub religijnych. We współczesnej Europie jest jednak inaczej. Od dziesiątek lat wartości narodowe są systematycznie atakowane. Europa znajduje się w stanie rozkładu moralnego, a wartości reprezentowane przez imigrantów nie są zgodne z tradycją Europy²².

Z perspektywy trzecioizyjnej imigrację ocenił też członek włoskiej Forza Nuova. Problematykę tę należy według niego analizować w kilku płaszczyznach. Jedną z nich są czynniki ekonomiczne, co wiąże się m.in. z tym, że imigranci zatrudnieni w kraju osiedlenia wysyłają zarobione pieniądze do macierzystych krajów, co powodować ma lukę finansową w gospodarce państwa zatrudniającego imigrantów. Inną kwestią jest przyływ dżihadystów z państwa islamskiego. Jeszcze innym problemem jest natomiast kryzys tożsamości narodowej w Europie oraz to, na co zwracali uwagę też brytyjscy nacjonaści, wyższa dzietność imigrantów²³.

„Obcy nas okupują” – sprzeciw wobec NATO

Poza zagrożeniem – by użyć słów właściwych retoryce nacjonalistów – „podbojem”, „inwazją” czy też „kolonizacją” Europy przez imigrantów, nacjonaści zwracali uwagę na imperialistyczne trendy w polityce mocarstw Zachodu, skierowane na państwa mniejsze i słabsze, w tym państwa europejskie, a szczególnie

²⁰ *Notre Projet...*

²¹ Wywiad z Αρτέμης Ματθαίουπουλος...

²² Wywiad z Jorge Garrido San Román...

²³ Wywiad z Roberto Fiore...

znajdujące się w Europie Środkowo-Wschodniej. Przejawem tych trendów miała być polityka stosowana przez Organizację Paktu Północnoatlantyckiego (NATO), która miała polegać na stałym lub czasowym lokowaniu wojsk, głównie amerykańskich, w tych państwach, organizowaniu tam ćwiczeń wojskowych, rozmieszczaniu sprzętu wojskowego, czy też „wciąganiu” tych państw w wojny, które „inspirowane” były przez Stany Zjednoczone. Dla nacjonalistów było to przejawem faktycznej okupacji ich państw przez obce armie, zaś elity polityczne, które na to wyraziły zgodę traktowane były przez nich w kategoriach zdrajców narodowych. Stąd w programach partii nacjonalistycznych z tej części Europy znalazły się zapisy negujące obecność NATO na ich terytoriach, a także istnienie samego Paktu.

Nacjonałiści ze słowackiej partii Kotleba nazwali NATO „organizacją przestępczą”. Wskazywali na zniszczenie armii słowackiej, ryzykowanie życia przez Słowaków dla obcych interesów i bycie „wspólnikiem wojen amerykańskich”. Partia proponowała zatem opuszczenie NATO przez Słowację²⁴.

Narodowe Odrodzenie Polski również postulowało „usunięcie z terenu Państwa Polskiego obcych jednostek wojskowych”. Partia ta uznała, że obce wojska, „pozostając poza polską kontrolą, stanowią (...) zarówno zagrożenie wewnętrzne (możliwość siłowego narzucania Polsce obcych interesów), jak zewnętrzne (możliwość organizowania prowokacji przeciwko innym państwom z terenów polskich)”. Proponowała „rozpoczęcie budowy armii zawodowej, opartej na wyspecjalizowanych jednostkach bojowych oraz rozszerzenie szkoleń z zakresu obronności na szerokie rzesze obywateli”²⁵.

* * *

Programy i wypowiedzi członków partii nacjonalistycznych w Europie odzwierciedlały podstawowe obszary krytyki współczesnego świata, kształtującego się niezgodnie z zasadami i wartościami nacjonalizmu, wśród których pierwotne miejsce zajmować winien naród i państwo narodowe. Były one jednakże jedną z wielu płaszczyzn rozwoju europejskich nacjonalizmów. Te bowiem przejawiały się nie tylko w kształtowaniu się, rozwoju i sile partii nacjonalistycznych, ale także w tendencjach nacjonalistycznych ujawniających się w programach partii nienacjonalistycznych, populistycznych, chylących się ku nacjonalizmowi albo wykorzystujących go w celach marketingowych. Niekiedy widoczne były także w wiązaniu przesłania religijnego przez duchownych z narodowym radykalizmem. Nacjonalizm stał się ideową podbudową ruchów subkulturowych, minimalizując aktywność, a w wielu przypadkach eliminując subkultury libertarne. Wreszcie stał

²⁴ Kotleba – Ludová strana Naše Slovensko, *10 bodov...*

²⁵ Narodowe Odrodzenie Polski, *Zasady programowe...*

się treścią przekazów muzycznych, łatwo dostępnych i atrakcyjnych w formie artystycznej oraz oprawie wizualnej dla ludzi młodych. Partie nacjonalistyczne natomiast kumulowały w swoich programach krytyki, negacje, roszczenia i cele wyrażane niekiedy wbrew konwencjonalnej „poprawności politycznej”. Podważały kierunki współczesnej polityki i ekonomii, stosunków społecznych i kulturowych, systemów politycznych, a przede wszystkim wartości i normy, które stanowiły ich fundamenty. Dla nacjonalistów Europa miała pozostać Starym Kontynentem, z państwami narodowymi skutecznie opierającymi się neoliberalnej globalizacji i imigracji, Europą Wolnych Narodów bez Unii Europejskiej i NATO.

Bibliografia

- Arbeit. Familie. Vaterland. Das Parteiprogramm der Nationaldemokratischen Partei Deutschlands*, <http://www.npd.de/themen/> (dostęp: 9.12.2014).
- British National Party, *Democracy, Freedom, Culture and Identity. British National Party General Elections Manifesto 2010*, Welshpool 2010, <http://www.bnp.org.uk/manifesto> (dostęp: 23.12.2014).
- British National Party, *Nationalism – A definition*, 5.03.2013, <http://www.bnp.org.uk/news/national/nationalism-definition> (dostęp: 31.08.2016).
- Kosman M., Malendowicz P., *Głos polskich i niemieckich nacjonalistów w debacie na temat integracji europejskiej*, „Rocznik Integracji Europejskiej” 2015, nr 9.
- Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko, *10 bodov za naše Slovensko! Volebný program politickej strany*, <http://www.naseslovensko.net/> (dostęp: 31.08.2016).
- Narodowe Odrodzenie Polski, *Zasady ideowe nacjonalizmu*, <http://www.nop.org.pl/zasady-ideowe-nacjonalizmu/> (dostęp: 28.06.2016).
- Narodowe Odrodzenie Polski, *Zasady programowe*, <http://www.nop.org.pl/zasady-programowe/> (dostęp: 31.08.2016).
- Notre Projet. Programme Politique du Front National*, <http://www.frontnational.com/le-projet-de-marine-le-pen/> (dostęp: 28.06.2016).
- Obóz Narodowo-Radykalny, *Deklaracja ideowa*, <https://www.onr.com.pl/deklaracja-ideowa/> (dostęp: 28.06.2016).
- Wywiad z Αρτέμης Ματθαίουπουλος – Χρυσή Αυγή (Złoty Świt) – Grecja (26.04.2015).
- Wywiad z Jorge Garrido San Román – Falange Española de las JONS – Hiszpania (8.06.2015).
- Wywiad z Roberto Fiore – Forza Nuova (Nowa Siła) – Włochy, przeprowadzony za pośrednictwem Nicolò Rotatori (13.04.2015).

Abstract

THE FACE OF THE WORLD FROM THE VIEWPOINT OF NATIONALISTS IN EUROPE

The main issue of this article are nationalist parties in Europe and their point of view on the transformation in the contemporary world. The main nationalist parties in Europe are

eg. Golden Dawn (Greece), New Force (Italy), British National Party (United Kingdom), National Front (France), National Democratic Party of Germany (Germany), National Revival of Poland (Poland). The nationalist parties in Europe are against: globalization, European integration, immigration, spread of NATO. In opinion of the nationalist parties these processes are dangerous for nations and national states.

Key words: nationalism, political parties, social movements, nation, globalization, NATO, the European Union, immigration